

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

45. [54.] PP. Prancudij, & Aluaris præclare gesta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

Vtque facies morbi nihil admodum proderet à spe valetudinis diuersum, sed superiore instinctu notitia totum se morti comparandæ dedit. Sanctis aut cum Deo immerfus colloquii; aut cum Patribus de Beata illa & immortalis vita; tam sereno vtrumque animo, & ore vt si eius proforibus operiretur dum pateferent. Solabatur vero incredibiliter morientem, causa modusque moriendi; quod in fratrum corona obiret; quodque ex susceptis pro animarum salute molestiis, qua morte optabilior nulla esset: postremis denique vt petierat munitus sacris, quinto ex quo Goam appulerat, die Nouembris 18. anni 1559. placidissime spiritum efflauit, Iesu & Mariæ dulcissima nomina assidue repetens.

Iam Prancudio & Aluari qui succidaneam illi opem allaturi Damianum venerant, non fuit leuior ærumnarum seges. Harum præcipua, iuuandi ethnicos, ridicula, esto, sed insuperabilis difficultas, vt miraculo ducerent, quod primis mensibus vel pauca illorum centena lucrari potuissent. Nempe apud ethnicos Christiani pro gente omnium qui viuunt sceleratissima hoc solum nomine habebantur, quod vaccas mactarent (quas ipsi pro diuinis colunt) vescerenturque illarum carnibus, eoque horror execrationis in nos publicæ ferebatur vt si quando (inquit Prancudius) domus alicuius intrassem vestibulum, hoc tantum quod meo attractu profanatum credebant; euerterent; rati non posse aliter eius maculæ nefas expiari, quam si euerfi loco vestibuli aliud ædificaretur, si cui nostrum vel pretio, vel vrbantate potum præbuissem, siphum aut abnuebant recipere, aut quasi toxico infectum confringebant, cauebantque à nobis tam procul, & tam scrupulose vt solet à peste contactis. Quem autem rescissent nostros conuenire ad intelligendum salutis suæ negotium, vbi aliis artibus non possent à proposito dimouere, eò in continentis intima illum transmittabant, vbi nec audiretur Christi nomen, nec Christianus videretur. Attamen has moras tam excæcata obstinationis ab ethnicis obiectas, perripit Dei benignitas, & duris nostrorum conatibus, multos ad Veri notitiam traduxit, non solum plebeios, verum etiam ptimæ notæ, quibus interdum, vt alibi, cultu magnifico Sacramentum salutis collatum est, in iis fuit toparchæ Damianensis vxor, nobilissimæ tum stirpis tum ingenij femina; in religionis vero Sacrosanctæ, quam semel adamarat, constantia, fortitudinis rã inflexæ, vt eam nec Domini coniugis nec matris vlla rationum, affectuumve contentio ad Mahometem à Christo reflexerit. Damiano superior leucis duodecim Surrate arx visitur, ad fauces sita Sapetij fluminis è regione Reineri; hanc obtinebat viginti annorum iuuenis, Coiozofaris filius apud Regem Cambatæ, totius militiæ Præfecti, olim Christiani, tunc sua cum vxore apostatæ; cum parente vtroque Mahometem iuuenis sectabatur, huic nomen, Cadamezon; virtus bello intrepida; supra ætatem prudentia, sed erat suis maximè inuisus & Barochi præsertim dynastæ, cuius patrem necarat, idcirco ad necem modis omnibus quæsitus, & prodicionibus in aula variis appetitus, post multas

45
PP. Prancu-
dij, & Alua-
ris præclare
gesta.

denique suorum ab se patratas caedes desperabat, nisi humanis valedicens Mecam se conferret, voluntarias illic admissorum poenas ultro deinceps luiturus. Quibus exploratis Lusitani Iudæum interpretem, principi gratiosissimum destinant, qui volenti forte alia ditione Surratem mutare illam ei deferret nihilo Surrate minorem; ac si præterea luberet Christi legem amplecti, vxorem illi proponeret Regis Mealis filiam, de cuius nuper baptismo narratum. His princeps conditionibus auditis vocem reddidit cælo ipso pensandam, si foret ore edita Christiano. Auertat, inquit, Deus ne vnquam vtilia corpori, detrimentis animi quæram, nec tanti mihi aut hæc vita, aut imperium est, vt velim propterea Dei mei proditor effici, & ab lege ipsius transfuga, veniitque Iudæum pluribus de hoc negotio mouere: quæ postquam Iudæus renuntiasset Prancudio multis lacrimis profecutus est excellentiam illius indolis, Sanctimonix singularis, nedum Christiani capacem nominis, si quam Mahometo, eiusque alcoranno præstabat firmitatem, ad verum Deum contulisset: cœpit igitur multo fletu, multisque precibus Christo supplicare ne illum ineret diutius veri boni luce destitui, quam non potuisset eò vsque cernere ac sequi, quod Euangelium nondum Surratem pertigisset: ad hæc impelli se sentiens, vt cum eo agendi aucuparetur aniam, seu modum potius quo accerseretur ipsomet à Principe, hac solertia vsus est, negotiabatur Surrate, ille quondam Xauerio intimus Iacobus Pereira, per hunc identidem Prancudius Principem officiosissimè salutare; post etiam literas ad illum addere; humanitatemque iis literis omnem in eum explicare, vt vehementer miratus iuuenis resciri ex eo iusserit, cur? unde? cui suo merito tantæ argumenta benevolentix? respondet Prancudius admodum sapienter, magnis se ac necessariis titulis obstringi ad eum vnice diligendum, quòd parente vtroque natus Christiano noster esset; nec huius vim tituli idcirco abrogatam, quòd lege alia viueret; id illi ex eo contingere, quòd illam minimè agnouisset quæ ad eum sola pertineret, sola spem certam contineret salutis quæ verba Prancudio principis animum miris nexibus obligarunt: audire voluit Christianis de rebus differentem, proin rogauit vt primum vacaret ne grauaretur Surratem venire, & spectandam ad se crucifixi effigiem deferre, quam summo opere aueret inspicere. Magna hinc Prancudio expectatio, magna Christianis alacritas, ominentibus crucifixum haud frustra illuc ire, nec rediturum nisi nobili auctum præda, & expugnaturum Principis pectus dum eius manibus tractaretur multi se Patri adiungi comites optabant, pauci quibus datum, ad Februarij vndecimum anno eius xvi septuagesimo Damano soluunt, appulso cum iis Surratem Prancudio, hilaritate planè insolita perfundi se Princeps testatus est, Patrem iis excepit amoris & reuerentiæ argumentis, quibus neminem dignabatur, iunctis enim amicis complexibus, dextrum sibi (& eodem secum in holoserico puluinari locauit. Nec vltra officia benevolentix, & vrbani-
nitates

nitates prior hic congressus se protulit; de rebus diuinis, sed soli, vt postridie agerent inter eos conditum. Die ergo sequenti, interrogauit Princeps, an conuenirent Christiani ad orandum Deum? & inter orandum soliti essent toto corpore prosterni? hoc idcirco quærebat quòd Mahometani, pietatis summam in eo statuunt vt in sua collecti fana, quanta maximavalent contentione inconditarum vocum, Deum & Mahometem vocant, fronte interea humum sapius verrentes, quod à puero assueti, habili corporis proclinatione, ac facili præstant. Explicato Præcudius more Christianis solenni, conueniendi in sacras ædes, fundendi preces, Psalmos non confusis vt Mauri, sed modularis vocibus concinendi; denique genua reuerenter ad preces flectendi maximè vbi ad augustum missæ sacrificium venit; his, inquam, dilucidè Principi enarratis, adiecit Mauros, magno propterea clamore precando vti, quod putent Deum magnis ab se abesse interuallis, nec posse quod precantur nisi sonoris editum vocibus audire, quasi sit perinde vti animantes, ex auribus, membrisque aliis concretus: pergensque, Deum simplicem naturam & spiritum docuit, omnia peruadentem, & implentem, nosque ad eò ipsos, nec nostra minus silentia, & affectus animorum arcanos, & tacitos audientem quam si exprimantur contentis vocum sonis; vtque ipsi apud nos nobiscum soli ratiocinamur immotis labris, & lingua quiescente, quippe animum sibi semper præsentem, non posse quin suas percipiat cogitationes, quin sciscitetur ex semet, responsa audiat, misceatque dialogismos secum; multo magis cum Deo, præsentiori nobis intimè, quam nos ipsi; stoliditatem esse insani capitis, immani strepitu, quod Mauri factitant, Dei audientiam poscere. Mentem similiter erecto etiam corpore, Deo pronius inclinari, eumque multiplicis reuerentiæ affectu adorare. Audiebat hæc princeps attentè ac lubens, & multum probabat, nec posse aliam putabat de Deo iniri, Philosophandi rationem: quæsiuit deinde, vino ecquid inesset maligni præter eius naturam piaculi, quo bibentium animus contaminaretur, quando id tantopere vetaret Aleorannus, ne labris quidem primoribus attingi? post alias item nonnullas posuit acris ingenij & acuti dubitationes, quod percipiendis quoque responsionibus eminebat, etsi erant interdum captu difficiles homini nunquam scholarum puluere asperso, iis tamen adeo acquieuit, vt fateretur ingenuè, ad religionem Christianam se vehementer inflammari, & Christi de cruce pendentis, ostendi sibi effigiem peteret; eam Præcudius serinij elegantis, sericato altheo decenter clauserat, quod vbi accepit referandum, iussit natu princeps satellitum suum extra fores cubiculi esse; solusque cum solo in genua procidit; Præcudius tamen priusquam serinium panderet, aliquanto altius exorsus, à Filij Dei in orbem aduentu, eiusque causis, conceptum eius mirabilem, natalem, doctrinam, miracula, rediuiui post mortem gloriam, ascensumque in cælum ad Patris dextram, & futurum inde ad ferendam de probis & improbis supremam sententiam descensum, breui

compendio pertexuit; tum exquisita veneratione, aperto serinio & reducto velo, tristem Christi in cruce morientis figuram detexit, ad quam mirum quos motus prudens conceperit iuuenis; colorem, & vultum mutare, non satis tenere inuitas lacrimas, hætere attonitus defixusque in eius obtutu, & muto plane silentio agitationem pectoris discrete eloqui. Dum tandem utroque in pedes erecto, Princeps altum suspirans à Patre flagitat, si minus victoriam; pacem sibi saltem à Deo exoret; velut intelligi hoc volens tunc se præstiturum, quod armis, & insidiis hostium circumseptus præstare non poterat. Daret ad se interea subinde literas, seque interdum reuiferet, postremo suæ in illum beneuolentiæ ac fidelitatis perpetuæ, pignus exiguum caperet: offerebat vero gemmarum & auri non paruam copiam, cuius illi Prancudius egit quidem prolixè gratias; verum excusauit quod nihil admitteret, aiens haud se eo consilio venisse ut caducas opes acciperet, sed ut tribueret æternas, si quo se munere omnium optabilissimo dignari vellet principis munificentia, animæ suæ dignaretur dono, quam & Dei nomine postulabat, eratque Deo repræsentaturus, ut ab eo æternum bearetur, cuius tanti doni, quanquam vnas Damanum spes secum referret, sed habere se illas thesauris Indiæ quibusuis cariores, hac abstinentia discedens auxit Principis admirationem, cupiditatem suorum Calsigum inexpletam cum ea comparantis: nec plura de hac re Prancudius tradidit, laterque profus in obscuro illius exitus. Reuocatus enim Goam regendis tironibus, missusque postea ad peragrandas Euangelio Molucas, affectum negotium successuris reliquit, principemque ut ipsemet loquitur, auribus quidem diuinitus, nondum satis animo obstrictum. Excòluere deinceps populum Damanensem alij atque alij de nostris suisque singuli vicibus ingenti numero nouam illam auxere Christianitatem, eorum gesta quod sint fere narratis gemina omitto, & lectoris fastidio condono, facti solum vnus contentus mentione haud tam prouidentia supremae suos in arcto positos adiuuantis, quam suauissimæ bonitatis, eorum ærumnas inopino interdum euentu consolantis quos in salutem animarum strenuus labor habet exercitos, Goa Damanum nauicula vehebantur Petrus Vazius, & Ioannes Consales anno 1564. oram Malabarum propiore remo radentibus, ingruunt latrones indigenæ pyratice fluuium infestantes; nostri fugæ pugnaeque impares, scapha piratis derelicta quæ quisque potuit euadunt.

Patres in syluam se penetrant, ac ne quæ pyratice præda forent, vestigia ipsorum prementibus, dum multiplici ambage nituntur ea confundere, omnino exerrant, & viarum ignari vagantur inter ferarum, & latronum discrimen: at qui vitam illorum aliis etiam reseruabat, obuia illis indorum mancipia prouidit, ab his syluæ recessu expliciti; ad Brachmanis eremum perducuntur, habenturque ab eo satis humaniter, at is apud se recogitans quo tandem cœli mysterio Christiani duo Sacerdotes ab suo itinere tam procul, & à viatorum frequentia, eò deuenissent,

nissent, bonè genio inspirante, certò diuinavit ad hoc missos vt Christianorum animis opitularetur, qui vno inde milliari, à prædonibus Saracenis pessimè habiti, & lethaliter faucij iacebant, omni solatio animi, & subsidio corporis destituti: quàm suam Patribus Brachmanes cum aperuisset coniecturam, haud paulo clarius ab iis perspectum est, hanc arte diuina contextam telam vt in pyratas, coque in littore, tum in auia & errores syluæ, in mancipia indica, & in Brachmanem demum inciderent, collaudatoque millies Deo, suum sibi fortunatissimum infortunium gratulati, ad miseros festinant, præcurrit qui plus pedibus valebat Vazius; eius aspectu quantum lætitiæ exclamationum affectuum, lacrimarum difficile dictu sit, tam certa omnes salutis fiducia cumulauit, vt si Deus sancti angeli manibus sacerdotem ad eos detulisset, à quo labe culparum purgati restituerentur amicitia Dei, & beatorum consortio pararentur, excepit confitentes, expletoque omni quod poterat in subleuandis animis, corporibusque solatio, sancta delibutus fructuosissimæ operæ voluptate reuersus est. Missio tertia militaris in annum incidit Antonij Noroniæ Proregis quartum: erat tunc Mangalor inter vrbes, quas ad oram Canaræ obtinebant Mauri, opum ditissima, & magnificentia singularis, haud multum à faucibus disuncta fluuij qui (nomen vrbi vel faceret, vel acceptum ferret) Mangalor pariter dicebatur, amplitudine ac profunditate quantarumuis molium latè capax seu onerariæ naues forent, seu bellicæ, commerciiis tamen idcirco infrequens, quod frequentaretur prædonibus, qui Malabaricum id littus piraticis cursibus infestabant, raptasque inde prædas velut in asylum, eam in urbem colligebant. Sursum versum illac Lusitani dum commeant, ad pugnam coacti sæpe ab ijs male accepti sunt, haudquam scilicet profolientibus, nisi ex insidiis peruidissent, se longe numero, & nauibus præcellere. Probri nihilo quam damni visa res, proin statuit Prorex nidum illum latronum excutere. Classe bis mille quintæ armata Lusitanis, Goa Mangalorem descendit, duobus è Societate assumptis Patribus, qui nautas dum itur, magnam partem ethnicos ad Christum suis concionibus perduxere, aberant Mangalore vix leuca & iactis anchoris exscendunt, nec pensi fuit aduersus hostium, si fors erumperent, incursus, vallis sese aut aggere præmunire, quod deliberato sub primum diluculum conspectu, id in noctem vnã posse negligi cogitassent; quin & excubias vigillum Mangalorem vsque, vt post compertum est neglexit statuere cui pro munere incumberebat, ex quibus resciri potuisset, ecquid hostis interim moueret, qui licet barbarus, neque militari assuetus disciplina, multo sibi omnino prudentius cauit, submissis in castra Lusitani clancularijs exploratoribus ex ijs cognouit, stare intermem, aperum, neglectum, sparsum exercitum, & securitate supina & stolidã, ludo, somno, epulis noctem traducere. Cogit ergo de suis octingentos, animis manuque præ cæteris promptos, gladiis solum peltis que armati, de media nocte aggrediuntur oscitantes, magnis

vocibus ad ferrum necemque conclamant Lusitanos, tantoque impetu, media illorum irrumpunt castra, ut vna illis qua in naues qua in continentem restaret fuga: quibus nobilior animus arma quæ fors primum obiecerat rapiunt, deusaque in globos hominum triginta vel plurium furentem hostem dum reprimunt, suadent alij proregi, mari se certo exitio eripiat. Verum is hastam intrepidus correptam vibrans, huic, inquit, prius litaturi sunt omnes Mauri, quàm campo excessero, procedensque cum turma nobilium, audenter se instantibus obicit, auctusque sensim suorum numero, qui fiebat iam Mauris timendus, eos demum in urbem retrudit. Lusitanorum complures debilitati vulneribus, trecenti ferro cæsi vel aquis præfocati, dum natatu in naues refugiunt; die tamen sequenti, nihilo frigidius ac si nihil læuum contigisset, classico ad iter Mangalorem versus, vnâque ad pugnam canitur quæ cum fore cruenta putaretur, quod essent vtrîmque manus eiusmodi in quibus ferrum nequaquam hebesceret; multum Patribus negotij fuit confessionibus militum audiendis, inde multo plus cum digestis vicino iam hoste ordinibus, crucifixi prætenta effigie procurrentibus è subsidio ad pugnandum manipulis aderant, subdebant iis tantum ardorem, ut passim vulgarent milites venisse cum Patribus Deum honoris sui assertorem, & vindicem, iurati barbari ante in campo occumbere quàm palmo cederent Lusitanis, priusque caram sanguinis Mercaturam facere quam iacturam; impressionem militis Lusitani vix primam durarunt, profligatique mox, & vrbe profugi, victoriam facilem & direptionem liberam præbuere: igni ad vltimum & ruinis sic solo æquata est ut præter congesta rudera, & simulachri fanum amplissimum nihil constiterit, ab hoc enim Patres abstineri flammæ obtinuerunt à Prorege ut in nosocomium dicaretur: illuc ipsi ægrotos colligere, & noctis proximæ, dieique illius duobus præliis vulneratos; sua & animis & corporibus pharmaca admouere, cibos iacentibus parare, & ijs coquendis, luculentum ignem ligneis alere simulacris quæ multa in eo delubro, & mole grandia prostabant: hærente vero aliquandiu ibidem Prorege ad frændos Maurorum insultus, nouæ arcis prope Mangaloris euerisæ cadaver extructo præsidio; laborem partiti, alter operam ægrotis in nosocomio, in castris alter iuuandis militibus posuit. Non dissimili expeditione occupati sunt anno subsequenti Sebastianus Gonzales & Martinus Sylua, Prorege Ludouico Ataide classem nauium ducente centum sexaginta aduersus Onorem, & Barzelorem Maurorum arces duas, quas ille expugnauit quidem, & captas subruit, sed multo suorum sudore & sanguine. Eminebat Onor in montis arduo, & nisi ascensu maximè crueto scalis posse inuadi minimè putabatur. Barzelorè Mauri tam numeroso tenebant milite ut esset in eam Marte admodum iniquo ab Lusitanis tentanda impressio, victa nihilominus vtrâque, direpta, incendio tradita, inuictis illorum robore, quorum fortia facta præsertim nobilium, celebranda illorum historicis relinquo, duobus nostris hic

hic locum debeo, qui nusquam sanguinis, & vitæ parci ubicumque celeret pugna, præibant pugnantibus, & defendendis eorum animis Christiana arma præferebant: quàm vero non longè ac timide docuit Onorem admota ascensio, turmæ aderat nobiliù fortium certanti per quævis periculo, in murù euadere, impluebat in eos grando ab canteriatas densa catapultis, cum bombardâ maiori excussa glans, crucifixi signum quod elatum tenebat inter in eius comminuit manus, caputque Patris casu innoxio perstriaxit. Barzelorensi alter expagnatione ingressus mare cum militibus quingentis qui per aquas umbilico tenus, ad occupandum aggerem nitentur, allocutione, & confessione, obibat confixos scloporum ictibus, quibus ferum in modum hostis arcebat accedentes, donec barbarorum peruisa rabie, capto in aggere, tentorium fixit, coactosque sub illo vulneribus fractos, & ægrotos, constanti sollicitudine ad extremum iuuit. Inualerat denique toto exercitu vulgata opinio, à Deo eiusque Apostolo Thoma (qui nouo Regis Serenissimi edicto, præliis singulis in opem vocabatur) Patres nostros prodigio seruari, cum inertes semper, & incustoditi, sui que prodigi frontem bellantium intacti præcederent. Firmavitque hanc famam ipsa res, excussus tormento decumano globus inter genua Patris Sylua qui ad vnum vestis ipsius tactum restincto impetu innoxius concidit, & hæc mihi plus satis, de Patrum Goanorum militari, (ni verbum hoc displicet) & eximia caritate lustranda: nunc venit vtraque Indiarum ora, visendique de Societate, qui passim illic sua ministeria Deo nauant, & subsistendum vbi, & quandiu, scribendi materia iusserit.

Abest Goa leucas ad Septemtrionem octoginta Bazainum, huic duodecimo fere milliari vicina est Tana in peninsula Salseræ, hinc non plus leuca, sita est Trinitas, Mainum, Tarapor vbi Societas vel fixis, vel cœptis Collegiis vel missionum stationibus sedes habet. Arx est Lusitanorum Bazainum, Tana populis quondam & pulchritudine ædium, nulli Cambaiæ urbium secunda, hanc Mauri ethnicis ereptam, & magna ex parte congestam in acervos, ad belli casus munierunt, verum haud vsque adeo cautè ac validè, vt Lusitanorum par armis fuerit. Quamquam in hac Christus ex Christianorum victoria non plenè triumphauit, obtinere illi ciuitatem, ciues Christus nequaquam obtinuit. Paucos enim sibi ex consecrato, & contaminatissimo populo adsciuit; Mahumetani, ethnici, Iudæi, athei, discordi omnes superstitione, concordibus odiis & confessione vitiorum, nomen Christianum auersabantur obstinatissimè, cum æui præcedentis anno quinquagesimo septimo desinente, illuc Deo fauente venit prorex Franciscus Barrerus Gonzalum Sylueriam secum ducens à quo sterilitatem eius soli Euangelicis laboribus ingrati, eiusque causam ex vero edoctus, ducatos aureos annuatim quingentos assignauit, quibus ad ferendam in Salserano agro, & amplificandam Christi fidem pro sua prudentia liberè vteretur. Tam opportuno subsidio inuitatus Gonzalus Rodriguez moliti animo statim cœpit fundationem.

nem nouæ Christianitatis quæ ab vrbe Tana commodè difuncta, non posset eius vsu, & perditis moribus fœdaret.

55
Nouam in
Salleris Ba-
zaini Chri-
stianitatem
fundai à Gô-
zalus Rodr.

Distabat tertio milliari sylua in qua templum ad ripam fluuij, haud valdè capax, sed materia & arte, vt iis locis, admirandum, nempe haud alio lapide quam sculptis ex marmoribus constructum, & ad canonem architectonicis minimè barbarum; prostabat illic simulachrum triceps cui fuerat dicatum de quo iam aliàs, fiebant eò ingentes ex Canara, Cambaia, & finitimis concursus cateruatim peregrinantium, ad nuncupanda & exsoluenda vota, quorum lautè prouentu Brachmanum patella vngebatur; Modum Rodriguez adinuenit, quo gentem impiam suo illo nido exturbaret. Pecunia Regia sibi à Prorege attributa syluam emit, & iacentia circum plana cultura neglecta obsoleta, sed ingenij feracis si subigerentur, cum essent aquis perennibus abundè irrigua. Ergo illuc paruam initio neophytorum ducit coloniam, suam cuique assignat agri partem colendam, cuius frugibus, & piscatu suas familias alerent. Prosperauit Deus tam tenuibus ortum principiis inuentum, donec fierent admirationi, annus abierat & quingentos iam ager censebat colonos, qui aucto in dies numero breui ad ter mille pertigerunt, omnes Indi, pauperes, victum labore manuum parantes, sine opere nemo, otiosum illic passus est neminem. Præsto erant in communes vltus boues centum, & omne rusticum instrumentum. Ad constructionem ædium, quæ familiarum crescente numero in pagum euaserunt, dabatur solum ædificaturis; materiam sibi ex sylua petebant: formatum vtcumque populum, temperari legibus, magistratu & Rectoribus oportuit. Sed nihil æquè spectatum vt fingendæ cura Christianitatis ab omni labe vitiorum puræ, quibus posset fidei sanctitas obscurari. Quamobrem iis in Christo educandis insudandum erat acri, & perpetua opera: suæ pueris quotidie seorsim dabantur statæ horæ; feminis suæ, ac seorsim viris, ad audiendum de rebus fidei & officiis vitæ Christianæ. Sub noctem ex lege conuenire omnes iuebantur, & quæ didicerant de Christi doctrina canendo repetere. In quo filij magistrorum erga parentes obibant vicem, quod faciliori memoria, sibi tradita tenerent, quæ prouecta & durior ætas, multo conatu agrè prehendebat. Iam templum de quo indicaram, planè in solitudinem reductum; arcebat inde Christianorum recentium feruida pietas, ethnicorum ritus sacrilegos. ipsique ethnici pro execrato habebant lucum omnem, in quo passim erecta triumphabat Christi crux, eiusque deinceps accessum vitabant. Templum itaque Pater suæ pacificè relictum potestati, simulachro purgavit & laxatis illius spatii Deo vni & trino consecrauit, pagumque insigniuit Trinitatis nomenclatione, hac felicitate Gonzalus Rodriguez eremum vastam in Christianorum frequentiam mutauit, quam expoliuit omni genere virtutum, stupentibus etiam ethnicis quos ad videndum trahebat nouitas, tria Christianorum millia velut domum vnã familiamque efficere, nec in vnã solum consensionem animorum, sed simplicitatem quoque morum & innocentiam conspirare. Nam vbi nec commet-

cia,